

آیا حامد کرزی درست می گوید که هیچ زمام داری خط دیورند را به رسمیت نشناخته اند؟ محمداکرام اندیشمند

بر خلاف ادعای کرزی، خط دیورند را پنج تن از پادشاهان افغانستان به رسمیت شناخته اند:

1- امیر عبدالرحمن خان پس از یک ماه مذاکره با سرهینری مارتمردیورند Sir Henry Mortimer Durand وزیر خارجه هند بریتانوی معا هده دیورند را در 12 نوامبر 1893 میلادی غرض تعیین مرز شرقی و جنوبی افغانستان امضا کرد که به توافقنامه دیورند مشهور شد.

2- پس از وفات امیرعبدالرحمن، پسرش سردارحبیب الله تایید و پذیرش معاهده دیورند را در معاهده 21مارچ 1905 با "لويس دبليو دن" Loius W.Dane سكرتر امورخارجه حكومت هند برتانوی امضا کرد.

3- پس از امیر حبیب الله که امان الله خان به سلطنت رسید، توافقنامه دیورند را دو بار و در دو معاهده جداگانه تایید کرد و پذیرفت:

نخستین معاهده امان الله خان با انگلیس ها پس از جنگی که به سومین جنگ افغان و انگلیس و جنگ استقلال مشهور است بنام قرار داد صلح در راولپندی به امضاء رسید. این معاهده در 8 اگست 1919 بنام "عهدنامه صلح فیما بین دولت بهیه برتانیه و دولت مستقله افغانستان" میان علی احمدخان وزیرداخله، "سرهملتن گرانت" سكرتر امور خارجه امضا شد که در ماده پنجم آن نگاشته شده است:

«دولت افغانستان سرحد بین هندوستان و افغانستان را که امیر مرحوم قبول نموده بودند قبول مینمایند و نیز متعهد میشوند که قسمت تحدید نشده خط سرحد طرف مغرب خیبر در جایکه حمله آوری از جانب افغانستان در این زمان واقع شد بواسطه کمیشن دولت بهیه برتانیه تعیین نمایند قبول بکنند عساکر دولت بهیه برتانیه بر آن سمت در مقامات حالیه خود خواهند ماند تا وقتیکه تحدید حدود مذکور بعمل بیاید.»

دومین معاهده میان امان الله خان و انگلیس ها در 22 نومبر 1921 توسط محمود طرزی وزیر خارجه افغانستان و "سرهنری دابس" Sir Henry R.C.Dobbs به امضاء رسید. این معاهده متشکل از 14 ماده بود که در ماده دوم آن مرز دیورند به عنوان مرز رسمی افغانستان و قلمرو هند برتانوی پذیرفته شد. در این ماده گفته می شود:

«دولتین علیتین بالمقابل سرحد هندوستان و افغانستان را بطوریکه دولت علیه افغانستان بموجب ماده پنجم عهدنامه که بتاریخ 8 ماه اگست سنه 1919 عیسوی مطابق ذیقعه الحرام سنه 1337 هجری در راولپندی انعقاد یافته است قبول کرده بود، قبول مینماید. . .»

4- پس از امان الله خان، محمد نادر شاه با بریتانیا به عنوان اولین کشور خارجی

مناسبات دیپلماتیک برقرار کرد. او برادر خود سردار شاه ولی را به حیث وزیر مختار و نماینده خاص به لندن فرستاد. سپس "سر ریچارد مکوناچی" Richarad Maconachie Sir به عنوان نماینده شاه بریتانیا به کابل آمد.

سردار شاه ولی پس از ورود به لندن از طریق تبادل یادداشت دیپلماتیک با "آرتور هیندیر سن" Arthur Henderson وزیر خارجه بریتانیا در 6 جولای 1930 معاهده سال 1921 را مورد تأیید قرار داد. در ماده دوم این یادداشت گفته می شود: «در پاسخ [به یادداشت شما] من نیز افتخار دارم تا رسماً ضبط نمایم که درک ما نیز همین است که این دو معاهده [معاهده 1921 و معاهده تجارتي جون 1923] دارای اعتبار تام بوده و کاملاً مرعی الاجرا میباشند.»

ریچارد مکوناچی پس از ورود به کابل و احراز سفارت از سیاست محمدنادرشاه در مورد آنسوی دیورند میگوید: «هیچگونه مداخله در ساحه ماورای سرحدات افغانستان وجود ندارد و طرز العمل امان الله خان در تخریش ترکستان روسی از یکطرف و هند از جانب دیگر اکنون به کلی متوقف گردیده است. این نوع سیاست و روش مطابق عقل و منطق است و هیچ دلیلی وجود ندارد که در روش صمیمانه آن شک و تردید ایجاد کند»

5- پس از محمد نادرشاه که پسرش محمد ظاهر به سلطنت افغانستان رسید، توافقنامه دیورند تا سال 1949 مورد پذیرش و تأیید شاه موصوف قرار داشت. فقط در این سال بود که شورای ملی افغانستان لغو توافق نامه دیورند و سایر توافقنامه ها میان افغانستان و هند بریتانیایی را اعلان کرد.